

The Role of Cognitive Assessment and Empathy in Predicting Academic Emotions in Students

ARTICLE INFO

Article Type
Research Article

Authors

Sanaz Azizmohammadi¹
Beheshte Niosha^{2*}
Seyed Mahmood Mirzamani Bafghi³

How to cite this article

Sanaz Azizmohammadi, Beheshte Niosha, Seyed Mahmood Mirzamani Bafghi, The Role of Cognitive Assessment and Empathy in Predicting Academic Emotions in Students, *Islamic Life Style*. 2022; 6(2):604 -611.

1. PhD student, Department of General Psychology, Saveh Branch, Islamic Azad University, Saveh, Iran.

2. Associate Professor, Department of Psychology, Saveh Branch, Islamic Azad University, Saveh, Iran (Corresponding Author).

3. Professor, Department of Clinical Psychology, Science and Research Unit, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

* Correspondence:

Address:
Phone:
Email: beheshteh-niusha@yahoo.com

Article History

Received: 2022/06/08
Accepted: 2022/08/23

ABSTRACT

Purpose: The present study was conducted with the aim of investigating the role of cognitive assessment and empathy in predicting academic emotions in students.

Materials and Methods: The current research was descriptive-correlational. His research community included all the female students of the second year of high school in two districts of Baharestan in the academic year 1401-1400; Based on the table of krejcie i and Morgan (1971), 320 students were selected by available sampling method. Data collection tools were Pintrich & De Groot (1990), Empathy and Vossen et al. (2015) and Pekrun academic emotions (2009) questionnaires. To analyze the data, Pearson correlation and multiple regression tests were used with SPSS version 24 software.

Findings: The results showed that there is a direct relationship between cognitive assessment and empathy with academic emotions on students ($p < 0.01$). Also, the variable of cognitive evaluation had the ability to predict 31.4% and empathy 30.3% of academic emotion changes.

Conclusion: Paying attention to cognitive evaluation and empathy play an important role in predicting academic emotions in students.

Keywords: Cognitive Assessment, Empathy, Academic Emotions, Students.

نقش ارزیابی شناختی و همدلی در پیش بینی هیجان های تحصیلی دانش آموزان

ساناز عزیز محمدی^۱

دانشجوی دکتری، گروه روانشناسی عمومی، واحد ساوه، دانشگاه آزاد اسلامی، ساوه، ایران.

بهشته نیوشا^{۲*}

دانشیار، گروه روانشناسی، واحد ساوه، دانشگاه آزاد اسلامی، ساوه، ایران (نویسنده مسئول).

سید محمود میرزمانی بافقی^۳

استاد، گروه روانشناسی بالینی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

چکیده

هدف: مطالعه حاضر با هدف بررسی نقش ارزیابی شناختی و همدلی در پیش بینی هیجان های تحصیلی دانش آموزان انجام شد. **مواد و روش ها:** پژوهش حاضر توصیفی - همبستگی بود. جامعه پژوهش شامل تمامی دانش آموزان دختر دوره دوم متوسطه ناحیه دو شهرستان بهارستان سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بودند؛ که بر اساس جدول گجرسی و مورگان (۱۹۷۱) تعداد ۳۲۰ نفر از دانش آموزان به شیوه نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده ها پرسش نامه های ارزیابی شناختی پنتریج و دیگرورت (۱۹۹۰)، همدلی وسن و همکاران (۲۰۱۵) و هیجان های تحصیلی پکران (۲۰۰۹) بود. جهت تحلیل داده ها از آزمون های همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه با نرم افزار SPSS نسخه ۲۴ استفاده شد.

یافته ها: نتایج نشان داد بین ارزیابی شناختی و همدلی با هیجان های تحصیلی های دانش آموزان رابطه مستقیم وجود دارد ($p < .01$). همچنین متغیر ارزیابی شناختی در مجموع توانایی پیش بینی $31/4$ درصد و همدلی $30/3$ درصد از تغییرات هیجان های تحصیلی را داشتند.

نتیجه گیری: توجه به ارزیابی شناختی و همدلی نقش مهمی در پیش بینی هیجان های تحصیلی دانش آموزان دارند.

کلیدواژه ها: ارزیابی شناختی، همدلی، هیجان های تحصیلی، دانش آموزان.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۳/۱۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۶/۰۱

* نویسنده مسئول beheshteh-niusha@yahoo.com

مقدمه

هیجان های ها و احساسات از جمله ویژگی های شخصی هستند که در سراسر فرایند یادگیری حضور دارند. هیجان های حالت ذهنی مفهوم سازی شده ای است که با واکنش های فیزیولوژیکی و پاسخ های ارزیابانه به برخی اعمال شرایط یا حوادث همراه است، می توان هیجان های ویژه یادگیری، آموزش و پیشرفت تحصیلی را هیجان های تحصیلی^۱ معرفی کرد (۱)؛ به عبارت دیگر هیجان های تحصیلی آن دسته از هیجان های ها هستند که افراد در بافت های یادگیری فعالیت های کلاسی و موقعیت های آزمون با آن ها مواجه می شوند (۲). هیجان های مثبت شامل لذت بردن از یادگیری، امید، موفقیت و غرور، هیجان های منفی شامل خشم بی حوصلگی، اضطراب، ناامیدی و شرمساری است. این هیجان های ها می توانند موجب ارتقا یا تنزل فراگیران در محیط تحصیلی شوند (۳). هیجان های تحصیلی به طور مستقیم با فعالیت های تحصیلی یا نتایج تحصیلی گره خورده اند که ممکن است یادگیری و عملکرد را از طریق فرآیندهای حافظه مانند بازیابی و ذخیره اطلاعات، انگیزش، راهبردهای یادگیری و منابع شناختی را تحت تأثیر قرار داده و به دنبال آن موجب افزایش یادگیری و عملکرد تحصیلی شوند که افزایش رضایت تحصیلی افراد را به دنبال خواهد داشت (۴). هیجان های تحصیلی مثبت، کاربرد راهبردهای یادگیری خلاق و انعطاف پذیر مانند بسط، سازمان دهی، ارزیابی انتقادی و نظارت فراشناختی را تسهیل می کند و موجب می شوند خصوصیات فکری و رفتاری انسان ها به سمت مثبت میل کند، اما هیجان های تحصیلی منفی نیز کاربرد راهبردهای غیرقابل انعطاف، مانند تکرار ساده را تسهیل می کند.

بر اساس تئوری ارزیابی هیجان های زمانی به وجود می آیند که یک فرد موقعیتی را با نوع خاصی از هدف فعلی خود ارزیابی کند هدفی که به وجود آورنده این ارزیابی است ممکن است پایدار و یا زودگذر از روی آگاهی و پیچیده و یا غیر آگاهانه و یا ممکن است ساده، عمومی و یا وابسته به شرایط باشد هدف هر چه هست، معنایی که موقعیت در سایه هدف پیدا می کند هیجان های را برمی انگیزد. حال اگر این معنا در طول زمان دچار تغییراتی گردد به دنبالش هیجان های هم تغییر خواهد نمود (۵). دانش، آگاهی و درک نسبت به هیجان های ها و نیز ارزیابی دقیق و درست از آن ها امکان دستیابی به تنظیم هیجان های و توانایی کنترل کردن رفتارهای تکانشی را تسهیل می کند (۶). منظور از ارزیابی شناختی^۲، دسته ای از معیارهای شخصی و اجتماعی است که افراد برای انجام دادن یا پرهیز کردن از یک عمل به آن ها مراجعه می کنند. این معیارهای انگیزشی به دنبال تأیید یا عدم تأیید رفتار به وسیله اشخاص مهم زندگی شکل می گیرد. البته معیارهای درونی ممکن است به صورت های مختلفی مانند همانند سازی، الگوسازی، آموزش مستقیم، تجربه شخصی، تشویق و تنبیه و از این قبیل، نیز شکل بگیرند. ارزیابی شناختی هیجان های ها به عنوان یک راهبرد سازگارانه نشخوارهای فکری و نگرانی را کاهش داده و تجارب هیجان های منفی را خنثی می کند و خودشناسی نسبت به هیجان های ها می تواند انسان را

نمونه‌گیری در دسترس که داوطلب مشارکت در پژوهش باشند، انتخاب شدند. ملاک‌های ورود شامل قرار داشتن در دوره دوم متوسطه، دختر بودن، همکاری و رضایت آگاهانه برای شرکت در پژوهش، داشتن سلامت روان کامل بر اساس پرونده مشاوره‌ای و ملاک‌های خروج شامل عدم همکاری و وجود پرسشنامه‌های مخدوش و ناقص بود. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه‌های زیر بود:

پرسشنامه ارزیابی شناختی: این پرسشنامه ۱۸ سؤالی توسط پنتریچ و دیگران (۲) ساخته شده است و شامل دو مؤلفه خودکارآمدی (۹ سؤال) و ارزش‌گذاری درونی (۹ سؤال) است؛ که به صورت پنج‌درجه‌ای لیکرت از (کاملاً مخالفم نمره یک تا کاملاً موافقم: نمره پنج) نمره‌گذاری می‌شود. دامنه نمرات بین ۱۸ تا ۹۰ هست و نمرات بیشتر نشان‌دهنده ارزیابی شناختی بهتر هست. در پژوهش پنتریچ و دیگران رویایی به روش تحلیل عاملی تأیید و پایایی برای به روش آلفای کرونباخ استفاده کردند برای خودکارآمدی و ارزش‌گذاری درونی به ترتیب ۰/۷۸ و ۰/۸۳ دست آمد. همچنین در پژوهش بهادری خسروشاهی و مصرآبادی (۱۸) رویایی محتوایی توسط اساتید تأیید و پایایی پرسشنامه به روش کرونباخ برای خودکارآمدی ۰/۷۸ و برای ارزش‌گذاری درونی ۰/۸۰ به دست آمد. در پژوهش حاضر میزان پایایی به روش آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۷۹ به دست آمد.

پرسشنامه همدلی: این پرسشنامه ۱۲ سؤالی توسط وسن، پیتروسکی و واکنبرگ (۳) ساخته شده است. سؤالات در مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرت از ۱ (هرگز) تا ۵ (همیشه) نمره‌گذاری می‌شود. دامنه نمرات بین ۱۲ تا ۶۰ هست و نمرات بالاتر نشان‌دهنده همدلی بیشتر هست. وسن و دیگران، ضریب آلفای کرونباخ را برای بعد شناختی و عاطفی همدلی به ترتیب برابر ۰/۸۶ و ۰/۷۵ گزارش کرده‌اند، همچنین ضریب اعتبار باز آزمایی هم با فاصله زمانی دو هفته، برای جنبه شناختی ۰/۶۶ و برای جنبه عاطفی ۰/۵۶ محاسبه شده است. در پژوهش آن‌ها، برای بررسی رویایی، از روش روایی همگرا و افتراقی استفاده شده است. در پژوهش یوسفی و بردبار رویایی تحلیل عاملی تأیید شد و پایایی به روش ضریب آلفای کرونباخ برای عامل همدلی شناختی برابر ۰/۷۲، عامل همدلی عاطفی ۰/۶۹ و کل پرسشنامه ۰/۷۰ به دست آمد.

پرسشنامه هیجان‌های تحصيلی: این پرسشنامه ۷۵ سؤالی توسط پکران طراحی شده که خرده مقیاس‌های لذت، امیدواری، فخر، خشم، اضطراب، شرم، ناامیدی و خستگی را بر روی یک طیف پنج‌درجه‌ای از ۱-هرگز تا ۵-همیشه پاسخ می‌دهند، لذا دامنه نمرات بین ۷۵ تا ۳۷۵ هست نمرات بالاتر نشان‌دهنده هیجان‌های تحصيلی بیشتر هست و برعکس. در پژوهش پکران، رویایی محتوایی تأیید و پایایی به روش آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس‌های پرسشنامه از ۷۵٪ تا ۹۵٪ به دست آمده که بیانگر پایایی قابل‌قبول است. در پژوهش سعدی پور و گرامی رویایی سازه تأیید و پایایی کل

نسبت به خطرات احتمالی مرتبط با هیجان‌های منفی در امان نگهدارد (۷). ریدلاوسک و همکاران بر این عقیده‌اند که ارزیابی درست می‌تواند آینده‌ی رفتار هیجان‌هایی را پیش‌بینی کند و بر روی تصمیم‌گیری فرد در موقعیت‌های هیجان‌هایی تأثیر بگذارد (۸). در مطالعات رابطه ارزیابی‌های شناختی با هیجان‌های تحصيلی و پیامدهای انگیزشی آن در دانش‌آموزان (۹)، نقش ارزیابی شناختی در هیجان‌های تحصيلی ریاضی دانش‌آموزان (۱۰) و تأثیر ارزیابی‌های شناختی در هیجان‌های هیجان‌های پیشرفت دانش‌آموزان (۱۱) تأیید شده است.

افزون بر این نحوه درک و واکنش افراد به احساسات دیگران به مثابه آنچه در مفهوم همدلی ۱ اتفاق می‌افتد ممکن است تحت تأثیر فرآیندهای تنظیمی باشد که برای شکل دادن به احساسات فرد و دیگران استفاده می‌شود (۱۲). همدلی مفهومی بطور عمده شناختی (فرا احساسی) است که فهم تجربیات، علایق و دیدگاه‌های دیگری و ظرفیت به اشتراک گذاشتن این فهم را در برمی‌گیرد (۱۳). همدلی، توانایی درک و شراکت در حالات عاطفی دیگران و تجربه شخصی آن‌ها بدون پیوند با آن‌هاست که ترکیبی از دو بعد شناختی و عاطفی است، بعد شناختی به توانایی دیدگاه‌گیری و درک هیجان‌های دیگران اشاره دارد و بعد عاطفی توانایی سهیم شدن در هیجان‌های دیگران است (۱۴). همدلی، توانایی مهمی است که فرد را با احساسات و افکار دیگران هماهنگ می‌کند او را به دنیای اجتماعی پیوند می‌زند و کمک به دیگران را برای وی ترسیم می‌کند. همدلی نیروی برانگیزاننده رفتارهای اجتماعی است که انسجام گروهی را در پی دارد و بخش جدای ناپذیر رفاہ اجتماعی (۱۵). پژوهش‌ها از رابطه همدلی عاطفی معلمان با هیجان‌های پیشرفت دانش‌آموزان (۱۶)، با سازگاری در مدرسه (۱۷) حکایت دارند.

هیجان‌های تحصيلی هیجان‌هایی هستند که دانش‌آموزان در موقعیت‌های تحصيلی تجربه می‌کنند که نقش مهمی در آموزش، یادگیری و ارتباطات اجتماعی دانش‌آموزان دارند و در سال‌های اخیر در زمینه آموزش مورد توجه بسیاری قرار گرفته‌اند، هیجان‌های تحصيلی یکی از مفاهیم فرعی هیجان‌های است که به یک مسئله‌ی محبوب در تحقیقات آموزشی و روانشناسی در خارج تبدیل شده است. لذا نظر به اهمیت هیجان‌های تحصيلی، بررسی عوامل مؤثر در آن ضرورت دارد. از این رو مطالعه حاضر باهدف تعیین نقش ارزیابی شناختی و همدلی در پیش‌بینی هیجان‌های تحصيلی دانش‌آموزان انجام شد و به دنبال پاسخ به این سؤال است که آیا ارزیابی شناختی و همدلی در پیش‌بینی هیجان‌های تحصيلی دانش‌آموزان نقش دارند؟

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر توصیفی - همبستگی بود. جامعه پژوهش شامل تمامی دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه ناحیه دو شهرستان بهارستان سال تحصيلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بودند؛ که بر اساس جدول گجرسی و مورگان تعداد ۳۲۰ نفر از دانش‌آموزان به شیوه

داده‌ها از آزمون‌های همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه با نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۴ استفاده شد.

یافته‌ها

بر اساس یافته‌های پژوهش از بین ۳۲۰ نفر حاضر در پژوهش، ۱۰۴ نفر (۳۲ درصد) شانزده سال، ۱۱۰ نفر (۳۴/۹ درصد) هفده سال و ۱۰۶ نفر (۳۳/۱ درصد) نیز هجده سال سن دارند. همچنین ۱۰۰ نفر (۳۱/۲ درصد) در پایه دهم، ۱۱۱ نفر (۳۴/۷ درصد) در پایه یازدهم و ۱۰۹ نفر (۳۴/۱ درصد) نیز در پایه دوازدهم مشغول به تحصیل بودند. در ادامه یافته‌های توصیفی شامل میانگین و انحراف استاندارد و ضرایب همبستگی متغیرهای پژوهش در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی و ضرایب همبستگی پیرسون بین ارزیابی شناختی و همدلی با هیجان‌های تحصیلی

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
	همدلی	رضایت از هیجان‌های تحصیلی	کنترل هیجان‌های تحصیلی	توجه به هیجان‌های تحصیلی	توجه به هیجان‌های تحصیلی	توجه به هیجان‌های تحصیلی	توجه به هیجان‌های تحصیلی
۱- ارزش‌گذاری درونی	۱	۰.۴۰۷۵	۰.۳۷۵۸	۰.۱۲۸۶	-۰.۸۲۵		
۲- خودکارآمدی		۰.۶۳۶**	۰.۴۵۲۹	۰.۳۱۴	-۰.۶۰۰		
۳- ارزیابی شناختی			۰.۸۹۴**	۰.۷۷۸۴	۰.۵۷۳۸	۱	
۴- بعد شناختی				۰.۵۳۴**	۰.۴۸۳**	۰.۵۶۱**	۱
۵- بعد عاطفی					۰.۴۸۷**	۰.۵۶۲**	۰.۴۵۳**
۶- همدلی						۰.۸۴۸**	۱
۶- هیجان‌های تحصیلی							۱
		۰.۴۹۲**	۰.۵۶۲**	۰.۴۸۳**	۰.۴۶۱**	۰.۵۵۴**	

**معنی‌داری در سطح ۰/۰۱ *معنی‌داری در سطح ۰/۰۵

دوربین-واتسون استفاده شد که مقدار آماره دوربین-واتسون برابر با ۱/۸۹۲ بود، با توجه به اینکه مقدار آن در فاصله ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد، بنابراین می‌توان گفت پیش‌فرض استقلال باقی‌مانده‌ها رعایت شد. همچنین برای بررسی وجود هم خطی چندگانه بین متغیرهای پیش‌بین از شاخص‌های تحمل و عامل تورم واریانس استفاده شد، طبق نتایج به‌دست‌آمده از جدول ۳، با توجه به اینکه مقدار آماره تحمل از مقدار برش ۰/۱ بیشتر است و عامل تورم واریانس که از مقدار برش ۱۰ کمتر است، بنابراین انحرافی از مفروضه هم خطی چندگانه مشاهده نشد.

به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۸ به دست آمد. در پژوهش حاضر پایایی کل به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۱ به دست آمد. روش جمع‌آوری اطلاعات به این صورت بود که ابتدا لیست تمامی مدارس دخترانه دوره دوم متوسطه تهیه و سپس پژوهشگر پس از اخذ مجوز از آموزش و پرورش با حضور در مدارس و ضمن هماهنگی با مدیر و دبیران مدارس مربوطه، در مورد اهداف توضیحات کامل داده شد و سپس پرسشنامه‌ها را توزیع نمود. ملاحظات اخلاقی در این پژوهش نیز شامل رضایت آگاهانه دانش آموزان برای تکمیل پرسشنامه، حفظ محرمانه ماندن و رازداری مشخصات و اطلاعات شخصی افراد نمونه بود. برای تجزیه و تحلیل

با توجه به اینکه مقادیر کجی و کشیدگی داده‌ها بین +۲ و -۲ هست داده‌ها در سطح ۰/۰۵ از توزیع بهنجار برخوردارند. بر اساس نتایج به‌دست‌آمده از جدول ۱ ضرایب همبستگی محاسبه شده بین ارزیابی شناختی و همدلی با هیجان‌های تحصیلی مثبت بوده و در سطح آلفای ۰/۰۱ معنی‌دار بود ($p < 0.01$)؛ بنابراین نتیجه گرفته می‌شود بین ارزیابی شناختی و همدلی با هیجان‌های تحصیلی دانش آموزان رابطه مستقیم وجود دارد.

به‌منظور پیش‌بینی هیجان‌های تحصیلی دانش‌آموزان از طریق ارزیابی شناختی، از آزمون رگرسیون چندگانه به شیوه همزمان استفاده شد. قبل از اجرای تحلیل رگرسیون چندگانه، پیش‌فرض‌های آماری بررسی شد که برای بررسی استقلال باقی‌مانده‌ها از آماره

جدول ۲. خلاصه نتایج مدل اندازه اثر مؤلفه‌های ارزیابی شناختی در هیجان‌های تحصیلی

همبستگی چندگانه (R)	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل‌شده	خطای استاندارد برآورد
۰/۵۶۴	۰/۳۱۹	۰/۳۱۴	۷/۷۷۹

نتیجه گرفت متغیر ارزیابی شناختی توانایی پیش‌بینی متغیر ملاک یعنی هیجان‌های تحصیلی را دارد.

با توجه به جدول ۲. ضریب تعیین تعدیل‌شده برابر با ۰/۳۱۴ بود که نشان می‌دهد متغیر ارزیابی شناختی در مجموع توانایی پیش‌بینی ۳۱/۴ درصد از تغییرات هیجان‌های تحصیلی را داشت. مقدار آماره $F=74/081$ با مقدار احتمال ۰/۰۰۱ معنی‌دار بود که می‌توان

جدول ۳. ضرایب رگرسیون استاندارد نشده و استاندارد شده مدل پیش‌بینی هیجان‌های های تحصیلی از طریق مؤلفه‌های ارزیابی شناختی

VIF	آماره تحمل	مقدار احتمال	t	ضرایب استاندارد نشده		ضرایب استاندارد شده	
				Beta	خطای معیار	B	مدل
		۰.۰۰۱	۴۲.۹۸۳		۳.۲۴۵	۱۳۹.۴۷۲	عدد ثابت a
۱.۶۷۹	۰.۵۹۵	۰.۰۰۱	۵.۹۶۸	۰.۳۵۹	۰.۱۳۹	۰.۸۲۷	ارزش‌گذاری درونی
۱.۶۷۹	۰.۵۹۵	۰.۰۰۱	۴.۳۹۱	۰.۲۶۴	۰.۱۲۵	۰.۵۴۷	خودکارآمدی

بررسی شد که برای بررسی استقلال باقی‌مانده‌ها از آماره دوربین-واتسون استفاده شد که مقدار آماره دوربین-واتسون برابر با ۱/۸۴۷ بود، با توجه به اینکه مقدار آن در فاصله ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد، بنابراین می‌توان گفت پیش‌فرض استقلال باقی‌مانده‌ها رعایت شد. همچنین برای بررسی وجود هم خطی چندگانه بین متغیرهای پیش‌بین از شاخص‌های تحمل و عامل تورم واریانس استفاده شد، طبق نتایج به‌دست‌آمده از جدول ۵، با توجه به اینکه مقدار آماره تحمل از مقدار برش ۰/۱ بیشتر است و عامل تورم واریانس که از مقدار برش ۱۰ کمتر است، بنابراین انحرافی از مفروضه هم خطی چندگانه مشاهده نشد.

در جدول ۳. مقدار ضریب رگرسیونی استاندارد شده (Beta) برای ارزش‌گذاری درونی ($\beta=0/359, p<0/01$) و خودکارآمدی ($\beta=0/264, p<0/01$) بود. لذا می‌توان نتیجه گرفت که مؤلفه‌های ارزیابی شناختی توانایی پیش‌بینی هیجان‌های های تحصیلی دانش‌آموزان را داشتند. با توجه به مقادیر بتا به‌دست‌آمده میانگین هیجان‌های های تحصیلی به ازای یک نمره افزایش در ارزش‌گذاری درونی به‌اندازه ۰/۳۵۹ و به ازای یک نمره افزایش در خودکارآمدی به میزان ۰/۲۶۴ افزایش یافت. به‌منظور پیش‌بینی هیجان‌های های تحصیلی دانش‌آموزان از طریق همدلی، از آزمون رگرسیون چندگانه به شیوه همزمان استفاده شد. قبل از اجرای تحلیل رگرسیون چندگانه، پیش‌فرض‌های آماری

جدول ۴. خلاصه نتایج مدل اندازه اثر مؤلفه‌های همدلی در هیجان‌های های تحصیلی

همبستگی چندگانه (R)	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل‌شده	خطای استاندارد برآورد
۰/۵۵۴	۰/۳۰۷	۰/۳۰۳	۷/۸۴۴

گرفت متغیر همدلی توانایی پیش‌بینی متغیر ملاک یعنی هیجان‌های های تحصیلی را دارد.

با توجه به جدول ۴. ضریب تعیین تعدیل‌شده برابر با ۰/۳۰۳ بود که نشان می‌دهد متغیر همدلی در مجموع توانایی پیش‌بینی ۳۰/۳ درصد از تغییرات هیجان‌های های تحصیلی را داشت. مقدار آماره $F=70/260$ با مقدار احتمال ۰/۰۰۱ معنی‌دار بود که می‌توان نتیجه

جدول ۵. ضرایب رگرسیون استاندارد نشده و استاندارد شده مدل پیش‌بینی هیجان‌های های تحصیلی از طریق مؤلفه‌های همدلی

VIF	آماره تحمل	مقدار احتمال	t	ضرایب استاندارد نشده		ضرایب استاندارد شده	
				Beta	خطای معیار	B	مدل
		۰.۰۰۱	۴۷.۲۰۵		۳.۰۳۷	۱۴۳.۳۸۱	عدد ثابت a
۱.۲۵۸	۰.۷۹۵	۰.۰۰۱	۶.۵۶۴	۰.۳۴۴	۰.۱۵۵	۱.۰۲۰	بعد شناختی
۱.۲۵۸	۰.۷۹۵	۰.۰۰۱	۵.۸۲۸	۰.۳۰۶	۰.۱۶۰	۰.۹۳۰	بعد عاطفی

نتیجه‌گیری

مطالعه حاضر باهدف بررسی نقش ارزیابی شناختی و همدلی در پیش‌بینی هیجان‌های های تحصیلی دانش‌آموزان انجام شد. نتایج نشان داد بین ارزیابی شناختی با هیجان‌های های تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مستقیم وجود دارد، همچنین متغیر ارزیابی شناختی توانایی پیش‌بینی هیجان‌های های تحصیلی را دارد. یافته فوق با نتایج مطالعات پیشین در این زمینه همسو است، به‌عنوان مثال یافته‌های پژوهش حسینی و خیر (۱۹) نشان داد که ارزیابی شناختی تأثیر ابعاد فرزند پروری بر هیجان‌های های تحصیلی ریاضی و تنظیم هیجان‌هایی را واسطه‌گری می‌کند. پژوهش ربانی و همکاران (۲۰) نشان داد که

در جدول ۵. مقدار ضریب رگرسیونی استاندارد شده (Beta) برای بعد شناختی ($\beta=0/344, p<0/01$) و بعد عاطفی ($\beta=0/306, p<0/01$) بود. لذا می‌توان نتیجه گرفت که مؤلفه‌های همدلی توانایی پیش‌بینی هیجان‌های های تحصیلی دانش‌آموزان را داشتند. با توجه به مقادیر بتا به‌دست‌آمده میانگین هیجان‌های های تحصیلی به ازای یک نمره افزایش در بعد شناختی به‌اندازه ۰/۳۴۴ و به ازای یک نمره افزایش در بعد عاطفی به میزان ۰/۳۰۶ افزایش یافت.

مطالعه متغیرهای جمعیت شناختی مانند سن، جنس و وضعیت اقتصادی- اجتماعی کنترل نشدند که در پژوهش‌های آینده می‌توانند به‌عنوان متغیرهای تعدیل‌کننده در نظر گرفته شوند. بعلاوه ابزار مورد استفاده در این پژوهش پرسشنامه بود؛ بنابراین این پژوهش تمام محدودیت‌های پرسشنامه را دارا هست. لذا پیشنهاد می‌شود در مطالعات آینده از دیگر شیوه‌های جمع‌آوری اطلاعات از جمله پرسش‌نامه استفاده شود، پیشنهاد می‌شود در مطالعات آینده نقش تفاوت‌های جنسیتی بررسی شود. بر اساس نتایج ارزیابی شناختی و همدلی در پیش‌بینی هیجان‌های تحصیلی دانش‌آموزان نقش داشتند، از این‌رو نتایج پژوهش اهمیت ارزیابی شناختی و همدلی را هیجان‌های تحصیلی دانش‌آموزان را نشان می‌دهد، بنابراین پیشنهاد می‌شود در جهت بهبود هیجان‌های تحصیلی دانش‌آموزان، دوره‌های شناخت ارزیابی و آموزش همدلی برای دانش‌آموزان برگزار شود.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: در این پژوهش موازین اخلاقی شامل رضایت آگاهانه حفظ حریم شخصی و رازداری رعایت شده است و شرکت‌کنندگان اجازه داشتند هر زمان که مایل بودند از پژوهش خارج شوند.

سپاسگزاری: از تمامی دانش‌آموزان شرکت‌کننده در این پژوهش، قدردانی و تشکر می‌شود.

مشارکت نویسندگان: این مقاله برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول در رشته روانشناسی تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساوه است و نویسنده اول در نقش نگارش، نویسنده دوم به‌عنوان استاد راهنما در نقش طراحی و نظارت و نویسنده سوم به‌عنوان استاد مشاور در تحلیل آماری و نهایی سازی مقاله مشارکت داشته‌اند. تعارض منافع: نویسندگان مقاله حمایت مالی و تعارض منافع ندارند.

منابع

- Allan, N.P. Lonigan, C.J. & Phillips, B.M. (2015). Examining the factor structure and structural invariance of the PANAS across children, adolescents, and young adults. *Journal of Personality Assessment*, 97(6), 616-625. <https://doi.org/10.1080/00223891.2015.1038388>
- Putwain, D. W. Becker, S. Symes, W. & Pekrun, R. (2017). Reciprocal relationships between students' academic enjoyment, boredom, and achievement over time. *Learning and Instruction*, 54, 73-81. <https://doi.org/10.1016/j.learninstruc.2017.08.004>

ابعاد کیفیت آموزشی به‌عنوان عامل‌های محیطی کلاس بر ارزیابی‌های شناختی اثر داشته و هردو از تعیین‌کننده‌های هیجان‌های تحصیلی می‌باشند و این هیجان‌هایها بر انگیزش خودمختار دانش‌آموزان تأثیر دارند. در همین راستا نتایج مطالعه لکی و همکاران (۲۱) نشان داد که مدل مفروض واسطه‌گری نسبی هیجان‌های پیشرفت مثبت و منفی در رابطه بین تاب‌آوری تحصیلی و ارزیابی‌های شناختی با خودتوان‌سازی تحصیلی برازش مطلوب دارد. یافته‌های بررسی سیفرت (۲۲) و مارتین (۲۳)، نشان می‌دهد بر اساس الگوهای ارزیابی شناختی ارجح فراگیران در مواجهه با مطالبات زندگی تحصیلی از طریق فراخوانی تجارب هیجان‌هایی در آن‌ها اشکال رفتارهای پیشرفت مدارانه آن‌ها را در موقعیت‌های پیشرفت پیش‌بینی کرد. در تبیین یافته فوق می‌توان گفت ارزیابی شناختی و درگیر شدن دانش‌آموزان در موقعیت‌های یادگیری، علاوه بر اینکه موجبات ارتقای انگیزش آنان را به تفکر فراهم می‌کند، بلکه سبب می‌شود که آنان برای یادگیری بهتر، اهدافی را برای خویش تنظیم کنند و طی یک برنامه‌ریزی به آن اهداف دست یابند. درواقع ارزیابی شناختی از آنجاکه منجر به فعال کردن یادگیری می‌شود و فراگیران در پی این هستند که به اهداف یادگیری دست یابند، می‌تواند منجر به بهبود هیجان‌های تحصیلی شود.

دیگر یافته پژوهش نشان داد بین همدلی با هیجان‌های تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مستقیم وجود دارد، همچنین متغیر همدلی توانایی پیش‌بینی هیجان‌های تحصیلی را دارد. نتیجه به‌دست‌آمده با نتایج مطالعات پیشین در این زمینه همسو است، به‌طور مثال نتایج پژوهش فیضی پور و وحدت نشان داد همدلی عاطفی معلمان بر هیجان‌های (مثبت و منفی) تحصیلی دانش‌آموزان ابتدایی تأثیر دارد، همدلی عاطفی معلمان بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان ابتدایی تأثیر مستقیم و معناداری دارد؛ بنابراین همدلی عاطفی معلمان نقش مهمی در تقویت هیجان‌های مثبت و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان ابتدایی دارد؛ هم‌چنین می‌تواند باعث کاهش هیجان‌های منفی دانش‌آموزان شود. مطالعه نصیری و همکاران نشان داد که هدف‌های پیشرفت اجتماعی از طریق پیش‌بینی افزایش همدلی و بخشایش و کاهش نشخوارگری‌های فکری در تبیین سازگاری هیجان‌هایی، اجتماعی و تحصیلی دانش‌آموزان از نقش مهمی برخوردارند. همچنین مطالعه وانگ و همکاران نشان داد همدلی معلم تأثیر مهمی بر احساسات مثبت تحصیلی نوجوانان دارد. در تبیین یافته فوق می‌توان گفت دانش‌آموزانی که از روابط مثبت و مشارکت مناسب با خانواده و همسالان خود برخوردارند اشتیاق در تکلیف و پیشرفت تحصیلی بیشتری را تجربه می‌کنند، زیرا به اشتراک گذاشتن امور آموزشی (به‌نوعی همدلی) در بین دانش‌آموزان با یکدیگر باعث می‌شود آن‌ها نسبت به مطالب آموزشی بیش‌تری کسب کنند و در نتیجه رغبت بیشتری نیز نسبت به انجام تکالیف آموزشی از خود نشان دهند.

در ذکر محدودیت‌های پژوهش باید اذعان داشت که در استنباط علی از نتایج به‌دست‌آمده باید بسیار محتاط بود، همچنین در این

- academic emotions in mathematics and emotion regulation, *Education and Learning Studies*, 3(1), 17-56. <https://doi.org/DOI:10.22099/JSLI.2011.214>
11. Lackey, David; Sugar, hope; Sepah Mansour, Mozghan and Ebrahimi, Sara (2017). The relationship between academic resilience and cognitive assessments with academic self-handicapping: the mediating role of achievement emotions, *Developmental Psychology*, 14(55), 341-328.
12. Thompson, N. M. Uusberg, A. Gross, J. J. & Chakrabarti, B. (2019). Empathy and emotion regulation: An integrative account. *Progress in brain research*, 247, 273-304. <https://doi.org/10.1016/bs.pbr.2019.03.024>
13. Yaghmai, Mino (1401). Descriptive Glossary: Empathy, *Iranian Journal of Education in Medical Sciences*, 22 (1), 53-53.
14. Moudatsou, M. Stavropoulou, A. Philalithis, A. & Koukouli, S. (2020). The role of empathy in health and social care professionals. *Healthcare*. <https://doi.org/10.3390/healthcare8010026>
15. Weisz, E. & Cikara, M. (2021). Strategic regulation of empathy. *Trends in Cognitive Sciences*, 25(3), 213-227. <https://doi.org/10.1016/j.tics.2020.12.002>
16. Faizipour, Samia and Vahdat, Ruqiya (2017). The relationship between teachers' emotional empathy and the emotions of progress and academic progress of sixth grade elementary school students in Urmia, *Educational Psychology Skills Quarterly*, 9(4), 63-82.
17. Nasiri, Akbar; Sugar, hope; Fathabadi, Jalil and Sharifi, Masoud (1400). The relationship between social goal setting and school adjustment: the mediating role of rumination, empathy and forgiveness, *Educational Psychology*, 17(59), 92-57.
18. Bahadri, Jafar and Masrabadi, Javad (2017). The role of academic engagement, cognitive evaluation and academic self-
3. Hayat, A. A. Salehi, A. & Kojuri, J. (2018). Medical student's academic performance: The role of academic emotions and motivation. *Journal of Advances in Medical Education & Professionalism*, 6(4), 168-175. PMID: 30349828
4. Pekrun, R. (2019). Inquiry on emotions in higher education: progress and open problems. *Studies in Higher Education*, 44(10), 1811-1806. <https://doi.org/10.1080/03075079.2019.1665335>
5. Ochsner, K. N. & Gross, J. J. (2014). The neural bases of emotion and emotion regulation: A valuation perspective.
6. Castro, V. L. Cheng, Y. Halberstadt, A. G. & Grün, D. (2016). EUREKA! A conceptual model of emotion understanding. *Emotion Review*, 8(3), 258-268. Doi: 10.1177/1754073915580601
7. Lambie, J. A. (2009). Emotion experience, rational action, and self-knowledge. *Emotion Review*, 1(3), 272-280. <https://doi.org/10.1177/1754073909103596>
8. Hatmian, Payman; Rasulzadeh Tabatabai, Kazem; Azadfalsh, Parviz and Hosni, Jafar (1401). Qualitative analysis of experts' opinions about the role of knowledge and cognitive evaluation effective on emotion regulation, *Iranian Nursing Research Journal*, 17 (4), 68-76.
9. Rabbani, Zainab; Astrologer, Siavash; Rahimian Bogar, Ishaq and Mohammadifar, Mohammad Ali (2017). The relationship between classroom educational quality dimensions and cognitive evaluations with academic emotions and their motivational consequences, *Psychology Quarterly*, 22(2), 219-202.
10. Hosseini, Faridah Al-Sadat and Khair, Mohammad (2010). The role of cognitive assessment in explaining the relationship between parenting dimensions and

concept in positive and negative academic emotions of students, *New Psychological Research*, 13(50), 110-87.

19. Hoseini, F. S. & Kheir, M. (2011). The role of cognitive assessment in explaining the relationship between parenting dimensions and academic emotions in mathematics and emotional regulation, *teaching and learning studies. Studies in Learning & Instruction*, 3(1), 17-56. <https://doi.org/DOI:10.22099/JSLI.2011.214>

20. Rabbani, Z. Talepasand, S. Rahimian Boogar, E. & Mohammadifar, M. A. (2018). The relation of classroom instructional quality and cognitive appraisals with academic emotions and its motivational outcomes. *Journal of Psychology*, 86(2), 202-209. Doi: 13970521174625163816

21. Laki, D. Shokri, O. Sepahmansuor, M. & Ebrahimi, S. (2018). The Relationships of Academic Resiliency and Cognitive Appraisal to Academic Self-Handicapping: The Mediating Role of Achievement Emotions. *14(55)*, 328-341.

22. Seifert, T. (2004). Understanding student motivation. *Educational research*, 46(2), 137-149. <https://doi.org/10.1080/0013188042000222421>

23. Martin, A. J. (2008). Enhancing student motivation and engagement: The effects of a multidimensional intervention. *Contemporary educational psychology*, 33(2), 239-269. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2006.11.003>